

Nr 2.

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksgäldskontoret, jämlikt § 51 av det för nämnda verk gällande reglementet, till riksdagen avgivna berättelsen angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1952 års riksdag avgavs, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1953.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Mogård, Werner, De Geer och Johannesson;

från andra kammaren: herrar Severin, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Gavelin, Gustafson i Göteborg och Nygren.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till riksdagen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret får härmed jämlikt § 51 av det för verket gällande reglementet avgiva berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1952 års riksdag avgavs.

Under oktober 1952 utkom *riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1951/52* innehållande text- och tabellmaterial till belysande av riksgäldskontorets verksamhet jämte vissa uppgifter även för tiden efter budgetårets utgång. Beträffande nämnda period torde fullmäktige få hänvisa till årsboken och inskränker sig sålunda här nedan till att allenast lämna en kompletterande översikt över riksgäldskontorets rörelse under senare halvåret 1952.

I avseende härå lämnas här nedan ett sammandrag av *riksgäldskontorets utgifter och inkomster* under halvåret (netto i milj. kr.):

	Utgifter	Inkomster
Kassaförstärkningar till statskontoret.....	250	—
Kapitalbudgeten	559	—
Rörliga krediter	—	7
Prisutjämningsavgifter vid export av vissa trävaror.....	—	18
Övriga konton	—	6
	809	31
Upplåning	—	666
Kassaminskning	—	112
	Summa 809	809

Under halvåret utbetalade riksgäldskontoret alltså i kassaförstärkning till statskontoret 250 milj. kr. samt å kapitalbudgeten och rörliga krediter 552 milj. kr. (559—7) eller sammanlagt 802 milj. kr. Utgifterna finansierades till ett belopp av 112 milj. kr. genom disposition av kontorets checkräkning och i övrigt genom upplåning.

Statsskulden ökades under halvåret med 381 milj. kr. Härvid är att märka att statsskulden den 31 dec. 1952 nedskrivits med statens krigsförsäkringsnämnds i riksgäldskontoret under tillfällig statsskuld redovisade överskottsmedel å 285 milj. kr. Den faktiska upplåningen utgjorde följaktligen (381 + 285 =) 666 milj. kr.

Upplåningen skedde — förutom från posten och krigsförsäkringsnämnden å sammanlagt 95 milj. kr. (60 + 35) — huvudsakligen genom tillfälliga krediter i riksbanken mot skattkamarväxlar. Sålunda ökades skulden för utelöpande skattkamarväxlar med 590 milj. kr. till 2 854 milj. kr den 31 december 1952.

I anslutning till ovanstående sammanställning meddelas i det följande mera detaljerade uppgifter rörande vissa däri upptagna poster.

Kassaförstärkning till statskontoret. Riksgäldskontorets fordran hos statskontoret för lämnad kassaförstärkning utgjorde den 1 juli 1952 3 300 milj. kr. Den 31 dec. 1952 hade statskontorets ifrågavarande skuld till riksgäldskontoret ökat med 250 milj. kr. samt utgjorde sålunda 3 550 milj. kr., vilket i jämförelse med motsvarande tidpunkt närmast föregående år innebar en minskning med 1 100 milj. kr.

Kapitalbudgeten. Riksgäldskontorets nettoutgifter på investeringsbemyndigandena för de olika kapitalfonderna under andra halvåret 1952 redovisas här nedan.

Nettoutgifter:	Milj. kr.
Telegrafverkets fond	58
Statens järnvägars fond	93
Statens vattenfallsverks fond.....	136
Lufftartsfonden	3
Statens allmänna fastighetsfond	2
Försvarets fonder	6
Statens utlåningsfonder	159
Fonden för statens aktier.....	1
Fonden för förslag till statsverket.....	9
Fonden för kreditgivning till utlandet.....	85
Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond	6
Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster (19—15)	4
Övriga	— 2
	559

Nettoutgifterna till statens utlåningsfonder utgöres av nyinvesteringar å 170 milj. kr., varav 169 milj. kr. till lånefonden för bostadsbyggande, efter avdrag av återbetalningar å 11 milj. kr. från fonder under avveckling, främst egnahemslånefonden och lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer.

Å fonden för kreditgivning till utlandet har redovisats följande utgifter och inkomster:

U t g i f t e r	Milj. kr.
Utbetalningar till	
Sovjetunionen	92
I n k o m s t e r	
Amorteringar å krediter till	
Polen.....	6
Exportkreditgarantier	1
	7
Netto	85

Den av 1946 års riksdag beviljade krediten till Sovjetunionen å 1 000 milj. kr. har nu slutligt utnyttjats och uppgick till 555 milj. kr. Krediten, som är räntefri de första tre åren, räknat från resp. skuldförbindelses utfärdande, förräntas därefter med 3 %. Återbetalning skall ske under åren

1961—1967. — Etiopien har per den 31/12 1952 med 2,5 milj. kr. återbetalat resterande skuld å sin kredit å ursprungligen 7,5 milj. kr.

Rörliga krediter. I följande sammanställning lämnas en redogörelse under andra halvåret 1952 för av riksgäldskontoret för vissa myndigheter jämlikt riksdagens beslut öppnade rörliga krediter.

Myndighet	Medgiven högsta kredit	Utestående belopp den 30 juni 1952	2:a halvåret 1952		Utestående belopp den 31 dec. 1952
			Utbetalda belopp	Återbetalda belopp	
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
Telegrafstyrelsen	35·00	35·00	30·00	30·00	35·00
Järnvägsstyrelsen	50·00	45·00	15·00	60·00	—
Vattenfallsstyrelsen	45·00	35·00	10·00	—	45·00
Domänstyrelsen	50·00	—	22·00	22·00	—
Luftfartsstyrelsen	3·00	—	—	—	—
Statens reproduktionsanstalt.....	0·60	0·45	—	0·15	0·80
Försvarets fabriksstyrelse	15·00	5·50	—	5·50	—
Svenska tobaksmonopolet	10·00	—	—	—	—
Riksnämnden för ekonomisk försvars- beredskap	640·00	398·00	82·00	—	480·00
Svenska spannmålsaktiebolaget.....	125·00	125·00	10·00	55·00	80·00
AB Vin- och spritcentralen	10·00	3·00	7·50	10·50	—
Summa	983·60	646·95	176·50	183·15	640·30

Riksgäldskontorets upplåning under andra halvåret 1952.

Av nedanstående sammanställning framgår förändringarna i statsskulden sammansättning under andra halvåret 1952.

	30/6 1952 Milj. kr.	31/12 1952 Milj. kr.	Förändring Milj. kr.
<i>Fonderad statsskuld</i>			
Räntelöpande obligationslån	5 662	5 661	— 1
Premieobligationslån.....	1 557	1 565	+ 8
Sparobligationer och rikskonton.....	103	99	— 4
Inlåning från sparbanker	94	94	—
Statsskuldförbindelser	325	325	—
Marshall-lånet	106	106	—
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.....	813	813	—
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.	957	935	— 22
Övriga lån	36	34	— 2
Summa fonderad statsskuld	9 653	9 632	— 21
<i>Tillfällig statsskuld</i>			
1952 års 2 ³ / ₄ % lån	43	43	—
Skattkamarväxlar	2 264	2 854	+ 590
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.....	369	182	— 187
Summa tillfällig statsskuld	2 676	3 079	+ 403
Summa statsskuld	12 329	12 710	+ 381

Förändringarna i statsskulden framgår beträffande vissa poster närmare av följande redogörelse.

Fonderad upplåning.

1942 års 3 % järnvägsån. Den 1 juli 1952 förföll 1942 års 3 % lån för inlösen av enskilda järnvägar till betalning med 1,7 milj. kr. Lånet inlöstes på förfallodagen.

1942 års premielån, vilket enligt gällande bestämmelser kan av riksgäldskontoret efter 20:e vinstutlottningen å lånet den 3 nov. 1952 inlöses efter tre månaders uppsägning, skall enligt fullmäktiges beslut icke för närvarande uppsägas till inlösen utan löpa tills vidare med fortsatta vinstutlottningar. Lånet är därmed det första premieobligationslånet med en löptid överstigande tio år.

1951 års premielån. Under andra halvåret 1952 försålde nom. kr. 7 712 950 av 1951 års premielån till en oförändrad kurs av 50 kr. för obligation. Den 31 december återstod i runt tal 10 milj. kr. att placera av lånets 150 milj. kr. Av lånet har ett belopp av sammanlagt 32 milj. kr. övertagits av riksgäldskontorets kommissionärer för försäljning till allmänheten företrädesvis mot avbetalning. Vid årsskiftet redovisades en fordran hos kommissionärerna å 9,4 milj. kr.

Marshall-lånet. Den 31 december betalade riksgäldskontoret den första förfallande halvårsräntan å 2,5 % å den till 20,4 milj. dollar uppgående krediten i Export-Import Bank of Washington med \$ 255 699, motsvarande sv. kr. 1 324 555.

Prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgifter. Fr. o. m. den 1 november 1952 har kungörelsen nr 586/1950 angående uttagande av prisutjämningsavgifter vid export av vissa trävaror m. m. upphävts. I prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgifter har riksgäldskontoret under andra halvåret 1952 erhållit netto 18 milj. kr. I avvaktan på slutredovisning av avgifterna redovisas nämnda belopp tillsammans med den 30 juni 1952 balanserade 1 milj. kr. på ett särskilt konto under riksgäldsfonden för att, sedan viss skatteinbetalning skett, steriliseras genom återköp av statspapper från riksbanken.

Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m. Postsparbankens 2,5 % deposition per 31 augusti å 10 milj. kr. överfördes på förfallodagen till avistakontot under tillfällig statsskuld. Till vissa kommuner återbetalades den 1 oktober lån å 6,2 milj. kr., som erhållits i samband med inlösen av aktier i Bergslagernas m. fl. järnvägsaktiebolag. Av uppsägningsmedlen utbetalades 6,5 milj. kr. till statens pensionsanstalt.

Tillfällig upplåning.

Skattkammarväxlar. Den 30 juni 1952 utgjorde de utelöpande skattkammarväxlarna sammanlagt 2 264 milj. kr. och ökades under andra halvåret 1952 med 590 milj. kr. till 2 854 milj. kr. den 31 december.

Fördelningen av utelöpande växlar den 1 juli och 31 december på olika förfallotider lämnas här nedan:

Utelöpande skattkamarväxlar					
den 1 juli 1952			den 31 december 1952		
Förfalldag	Diskonto %	Milj. kr.	Förfalldag	Diskonto %	Milj. kr.
11/7 1952.....	2·2	185	13/1 1953.....	2·0—2·1	600
14/7	2·0—2·2	325	21/1	1·2—1·4	350
13/9	2·0	450	14/3	2·1—2·2	400
30/9	2·0	620	31/3	2·0	620
11/12	2·4—2·5	319	11/4	2·5	215
11/4 1953.....	2·5	215	13/5	2·2—2·5	369
13/5	2·5	150	14/7	2·3	300
Summa 2 264			Sunma 2 854		

De olika växeltransaktionerna under andra halvåret 1952 framgår i detalj av följande tabell (i milj. kr.).

Datum	Förfallande växlar	H ä r a v		Utbyte av växlar	Ny emission	Förfalldag	L ö p t i d		Diskonto %
		inlösta	omsatta				Månader	Dagar	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1952 11/7.....	185	10	175	—	—	13/11 1952	4	2	2·0
14/7.....	325	—	325	—	—	13/11 1952	3	29	2·0
21/8.....	—	—	—	—	100	13/9 1952	—	22	0·5
	—	—	—	-100	—	13/9 1952	—	22	2·0
	—	—	—	+ 50	—	11/12 1952	3	20	2·0
	—	—	—	+ 50	—	13/1 1953	4	22	2·1
25/8.....	—	—	—	—	150	13/9 1952	—	18	0·5
	—	—	—	- 50	—	13/9 1952	—	18	2·0
	—	—	—	+ 50	—	11/12 1952	3	16	1·9
13/9.....	550	250	300	—	—	13/1 1953	4	—	2·1
30/9.....	620	—	620	—	—	31/12 1952	3	—	2·0
16/10.....	—	—	—	-150	—	13/11 1952	—	27	2·0
	—	—	—	+ 50	—	11/12 1952	1	25	1·8
	—	—	—	+100	—	14/3 1953	4	28	2·2
17/10.....	—	—	—	—	150	13/1 1953	2	26	2·0
25/10.....	—	—	—	- 50	—	13/11 1952	—	18	2·0
	—	—	—	+ 50	—	11/12 1952	1	16	1·7
28/10.....	—	—	—	—	100	13/1 1953	2	15	2·0
13/11	300	—	300	—	—	14/3 1953	4	1	2·1
9/12.....	—	—	—	—	200	21/1 1953	1	12	1·4
11/12.....	519	—	219	—	—	13/5 1953	5	2	2·2
	—	—	300	—	—	14/7 1953	7	3	2·3
23/12.....	—	—	—	—	150	21/1 1953	—	28	1·2
31/12.....	620	—	620	—	—	31/3 1953	3	—	2·0
Summa	3 119	260	2 859	350	1850				

Anm. De i kol. 7 understrukna förfalldagarna betecknar utbyte före förfalldagen.

¹ Tillfällig kredit i riksbanken.

De i augusti försålda växlarna å 250 milj. kr. inlöstes på förfallodagen i september. De i oktober försålda växlarna å sammanlagt 250 milj. kr. kommer att inlösas å förfallodagen den 13 januari 1953.

Följande sammanställning utvisar skattkamarväxelrörelsen för varje månad under andra halvåret 1952 ävensom behållningen å riksgäldskontorets checkräkning.

Vid slutet av	Ute- löpande växlar	För- ändring under måna- den	D ä r a v				Behålln. å riks- gälds- kon- torets check- räkning ¹	För- ändring under måna- den
			hos riks- banken	För- ändring under måna- den	hos affärs- banker m. fl.	För- ändring under måna- den		
miljoner kronor								
juni 1952.....	2 264	—	1 513	—	751	—	189	—
juli »	2 254	— 10	1 538	+ 25	716	— 35	540	+ 351
augusti »	2 504	+ 250	1 335	— 203	1 169	+ 453	4	— 536
september »	2 254	— 250	1 238	— 97	1 016	— 153	242	+ 238
oktober »	2 504	+ 250	1 307	+ 69	1 197	+ 181	16	— 226
november »	2 504	—	1 279	— 28	1 225	+ 28	63	+ 47
december »	2 854	+ 350	1 962	+ 683	892	— 333	58	— 5
Summa		+ 590		+ 449		+ 141		— 131

Såsom framgår av tabellen blev slutresultatet under andra halvåret 1952, att av de av riksgäldskontoret upptagna växelkrediterna å 590 milj. kr. var vid årsskiftet 449 milj. kr. placerade i riksbanken och 141 milj. kr. i affärsbankerna m. fl.

Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m. Förändringarna inom denna lånegrupp framgår av följande tabell.

	Utestående lån den 30 juni 1952	Upptagna lån	Återbetalade lån	Utestående lån den 31 dec. 1952
Postsparbanken.....	10 000 000: —	20 000 000: —	30 000 000: —	—
Postgirokontoret	—	2 100 000 000: —	2 030 000 000: —	70 000 000: —
Statens krigsförsäkrings- nämnd.....	250 000 000: —	35 000 000: —	285 000 000: —	—
Utrikesdepartementets arvsbyrå	200 000: —	—	—	200 000: —
Exportkreditfonden	13 339 167: 23	960 832: 77	225 000: —	14 075 000: —
Flyktkapitalbyrån	4 585 943: 63	2 101 445: 64	—	4 687 389: 27
Svenska penninglotteriet	1 000 000: —	—	—	1 000 000: —
Träindustriens konjunktur- utjämningsfonder:				
Cellulosaindustrien	34 173 818: 70	2 804 227: 28	—	34 978 045: 98
Trämasseindustrien....	2 165 608: 99	2 51 014: 13	—	2 216 623: 12
Trävaruindustrien	38 292 298: 30	2 935 604: 97	300 000: —	38 927 903: 27
De mindre sågverken..	15 209 942: 84	2 364 152: 15	—	15 574 094: 99
=	368 966 779: 69	2 158 217 276: 94	2 345 525 000: —	181 659 056: 63

¹ Exklusive influtna prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.

² Kapitaliserad ränta.

De från *postsparbanken* upptagna lånen å 20 milj. kr. utgjordes av till avistakontot överförda förfallna depositioner. Inlåningen från *postgirokontoret* bestod uteslutande av avistamedel.

I anledning av 1952 års riksdagsbeslut föreskrev Kungl. Maj:t den 19 december 1952, att 285 milj. kr av *statens krigsförsäkringsnämnds* överskottsmedel skulle överföras till riksgäldskontoret för nedbringande av statsskulden. Under åren 1942—1945 hade krigsförsäkringsnämnden i olika poster till riksgäldskontoret för förvaltning överlämnat sammanlagt 250 milj. kr. Medlen, som alltsedan dess innestått i riksgäldskontoret under tillfällig statsskuld, har förräntats efter 1,5—0,5 %. Den 31 december inbetalade krigsförsäkringsnämnden ytterligare 35 milj. kr. till riksgäldskontoret. I enlighet med riksdagens och Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut nedskrevs statsskulden samma dag med 285 milj. kr., varvid statens eget kapital ökades med motsvarande belopp.

Flytkapitalbyråns 2,2 % deposition å 4,6 milj. kr. per 31 december har förlängts på oförändrade villkor till mitten av januari 1953.

Riksgäldskontorets ställning vid slutet av år 1952 framgår av den såsom bilaga till denna berättelse fogade *balansräkningen*, utvisande ett sammandrag av riksgäldskontorets tillgångar och skulder samt de förändringar, som inträtt efter den 30 juni å de däri redovisade kontona.

Ansvarsförbindelser.

För ökning av *Svenska Skeppshypotekskassans*, *Sveriges allmänna hypoteksbanks* och *Konungariket Sveriges stadshypotekskassas grundfonder* har riksgäldskontoret enligt beslut av 1952 års riksdag utfärdat förbindelser att tillhandahålla vederbörande kreditinstitutioner ytterligare statsobligationer å resp. 5 milj. kr., 5 milj. kr. och 10 milj. kr. Obligationerna till skeppshypotekskassan och hypoteksbanken löper med 4¹/₂ % ränta och obligationerna till stadshypotekskassan med 3¹/₂ % ränta.

Enligt beslut av 1941, 1946, 1947, 1951 och 1952 års riksdagar skall staten genom riksgäldskontoret ställa garanti i mån av behov för lån åt *Norrbottens järnverk aktiebolag* å sammanlagt högst 186 milj. kr. (3 + 73 + 25 + 50 + 35). De av riksgäldskontoret med stöd av ovannämnda riksdagsbeslut tecknade garantibeloppen uppgick den 1 juli 1952 till 186 milj. kr., varför garantien sålunda vid budgetårsskiftet var fullt utnyttjad. Efter framställning av bolaget har fullmäktige i oktober tecknat garanti för dels ett uppsägningslån å 5 milj. kr., dels ock en checkräkningskredit å samma belopp, båda i riksbanken och avseende omsättning av en tidigare kredit i checkräkning å 10 milj. kr. Det garanterade beloppet avser garanti för av bolaget i riksbanken upptagna lån och fördelar sig efter ovannämnda omsättning med 6 milj. kr. på förlagslån, med 175 milj. kr. på uppsägningslån och med 5 milj. kr. på kredit i checkräkning.

Avgifter för inskrivning i statsskuldboken. Med hänsyn till ökade kostnader för inskrivningsverksamheten har fullmäktige den 11 september med tillämpning fr. o. m. den 1 januari 1953 fastställt expeditionsavgiften för utfärdande av nya förvaringsbevis rörande inskrivning av premieobligationer till 1 kr. 50 öre (tidigare 1 kr.) och depositionsavgiften till likaledes 1 kr. 50 öre (tidigare 1 kr.). Inskrivningen avser en tid av 10 år, räknat fr. o. m. det kalenderår, inskrivningen sker, dock högst till tidpunkten för lånets inlösen eller konvertering.

Nytt reglemente för statsskuldboken. Fullmäktige har fastställt nytt reglemente för den svenska statsskuldboken att tillämpas från och med den 1 januari 1953. Det nya reglementet innebär i huvudsak en omredigering och modernisering av tidigare gällande reglemente.

Snabbare publicering av riksdagens protokoll. Med anledning av framställning av fullmäktige i skrivelse den 16 oktober 1952 har 1952 års riksdag jämlikt hemställt av bankoutskottet uppdragit åt fullmäktige att vidtaga erforderliga försöksanordningar för utgivning jämväl under 1953 års riksdag av tryckta debattprotokoll.

Stockholm den 8 januari 1953.

HERMAN KLING

AXEL STRAND

ERIK HAGBERG

GUSTAF NILSSON

WALDEMAR SVENSSON

SIGURD LINDHOLM

BERNHARD NÄSGÅRD

STEN WIDLUND

Riksgäldsdirektör

/ *Torsten Bjerlöv.*

Sammandrag

av

Riksgäldskontorets balansräkning (i milj. kr.)

Tillgångar

Riksgäldsfonden.

	30/6	1 9 5 2 31/12	Förändr.
Uppköpta obligationer m. m	6	6	—
Förskott och utlånta medel	7	9	+ 2
Rörliga krediter åt vissa myndigheter	647	640	— 7
Vissa garantimedel	4	4	—
Fordran hos statsverket för vissa anslagsmedel	13	20	+ 7
Fordringar hos ämbetsverk och myndigheter för kapitalmedelsåterbetalningar	18	—	— 18
Fordran hos riksgäldskontorets kommissionärer för övertagna obligationer av 1951 års pre- mielån	18	9	— 9
Kassaförstärkning åt statskontoret	3 300	3 550	+ 250
Postgirokonto nr 1015	13	—	— 13
Checkräkning hos riksbanken	189	77	— 112
Diverse	1	—	— 1
	4 216	4 315	+ 99
<i>Kapitalinvesteringar</i>	10 257	10 816	+ 559
Summa	14 474	15 131	+ 657

Skulder

Riksgäldsfonden.

Fonderad statsskuld	9 653	9 632	— 21
Tillfällig statsskuld	2 676	3 079	+ 403
	12 329	12 710	+ 381
Förfallna obligationer	6	5	— 1
Förfallna kuponger m. m.	17	18	+ 1
Icke disponerade medel tillhöriga vissa fonder	24	18	— 6
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.	1	19	+ 18
Oreglerade anslagsmedel	21	—	— 21
	12 398	12 770	+ 373
<i>Tillgångar över skulder</i> ¹			
Statens eget kapital	2 076	2 361	+ 285
Summa	14 474	15 131	+ 657

¹ Motsvarar den del av statens kapitalinvesteringar, som finansierats av andra medel än låne-
medel.